

ORIGINAL ARTICLE

Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation dergisinin 2013-2018 yılları arasında bibliyometrik incelemesi: kantitatif analiz

Özgen ARAS¹, Vedat KURT¹

Amaç: Analizimizin amacı *Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation* (JETR) dergisinin ilk beş yılındaki içeriğinde; yayın tipleri, yayınların geldikleri kurumlar, yazar sayıları, yayın dili, kaynak sayıları ve anahtar kelimeleri incelemektir.

Yöntem: DergiPark (TÜBİTAK-ULAKBİM) ve dergi web sayfasındaki arşiv ve istatistikler kantitatif olarak incelendi.

Bulgular: 79 çalışma analiz edildi. Dergide basılan yayınların tipleri, sayılarına göre sırası ile klinik araştırma, tanımlayıcı çalışmalar ve vaka sunumlarıdır. Sorumlu araştırmacıların kurumlarına göre incelendiğinde yayınların sırası ile; 31'i Hacettepe Üniversitesi, 5'i Doğu Akdeniz Üniversitesi ve 5'nin Dokuz Eylül Üniversitesi'nden gönderildiği saptandı. Makale başına yazar sayılarının medyanı 4 olup, yayınların 56'sı Türkçe (%71), 23'ü İngilizce'dir (%29), yayınların kaynak sayılarının medyanı 26'dır. Yayınlarında en çok yer alan anahtar kelimeler, sırası ile yaşam kalitesi, egzersiz ve serebral palsiydi. Dergide sekiz ek sayının da yayımlandığı görüldü.

Sonuç: Analizimizde incelenen parametrelerde artışlar gözlemlendi. Makale sayılarında, İngilizce yazılmış makalelerde ve geçerlik araştırmalarında artışlar saptandı. JETR dergisi süreli yayıncılığını, Türkiye'de kaliteli ve standartlara uygun olarak sürdürebilen, 'etki değerini' artırmaya çalışan 'yeni' ve özgün bir dergidir.

Anahtar kelimeler: Bibliyometrik, Değerlendirme çalışmaları, Yayıncılık.

A bibliometric analysis of the *Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation* between 2013-2018: a quantitative analysis

Purpose: The aim of our analysis was to determine the first five years of *Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation* (JETR); the types of publications, the institutions where the publications came from, the number of authors, the language of publication, the number of sources and the keywords.

Methods: The archives and statistics of the DergiPark (TUBITAK-ULAKBİM) and the journal web page were analyzed quantitatively.

Results: 79 studies were analyzed. The types of researches (according to their numbers) published in the journal are clinical research, descriptive studies and case presentations, respectively. When examined according to the institutions of corresponding author; It was determined that 31 of them were sent from Hacettepe University, 5 of them were from Eastern Mediterranean University and 5 of them from Dokuz Eylül University. The median number of authors per article was 4, 56 of them were in Turkish (71%), 23 were in English (29%), and median reference of the publications were 26. The most common keywords in publications were quality of life, exercise, and cerebral palsy, respectively. There were also eight supplement issues published in the journal.

Conclusion: Increases were observed in the parameters examined in our analysis. The number of articles written in English and the validity research were increased. JETR journal publishing periodically and, which can be continued in accordance with the quality and standards in Turkey is a 'new' and original journal trying to increase its 'impact factor'.

Keywords: Bibliometrics, Evaluation studies, Publishing.

Aras Ö, Kurt V. Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation dergisinin 2013-2018 yılları arasında bibliyometrik incelemesi: kantitatif analiz. J Exerc Ther Rehabil. 6(2):119-124. A bibliometric analysis of the *Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation* between 2013-2018: a quantitative analysis.

1: Kütahya Health Sciences University, Faculty of Health Sciences, Department of Physiotherapy and Rehabilitation, Kütahya, Türkiye.
Corresponding author: Özgen Aras: ozgen.aras@ksbu.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5915-881X
Received: February 28, 2019. Accepted: April 8, 2019.

Sağlık bilimlerinde süreli akademik yayıncılık dünyada ve ülkemizde karmaşık bir eylemdir. Günümüzde disiplinler arası çalışmalar da önemli bir boyuttadır ve ana teması, tasarım, yapay zekâ ve mühendislik olan dergilerde de sağlıkla, egzersizle ilgili yüzlerce çalışma basılmaktadır.

Dünyada nitelikli uluslararası yayıncılar, sayısı giderek artan çeşitlilikte olan ve yakın gelecekte potansiyeli olabilecek dergileri kapsamlarına almaya çalışmaktadır.¹ Ülkemizde akademik yayıncılık; TÜBİTAK-ULAKBİM bünyesinde oluşturulan DergiPark ile dergilere elektronik ortamda barındırma ve editöryal süreç yönetimi hizmeti sunarak çoğu dergiyi çatısı altında toplamayı başarmıştır. DergiPark Türkiye'deki en kapsamlı akademik dergi koleksiyonu içermekte olup içeriğinde sağlıkla ilgili (20.02.2019 itibarı ile) 298 dergi bulunmaktadır.²

Bu dergilerden biri de *Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation* (JETR)'dir. JETR, (web adresi: <http://dergipark.gov.tr/jetr>, e-ISSN:2148-8819), 2013 yılında yayınlanması planlanmaya başlayan, yayıncılığını ve baş editörlüğünü Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nden Prof. Dr. Yavuz Yakut'un yaptığı Türkiye kaynaklı açık erişimli (open access) bir dergidir. JETR yayın hayatına sıfır noktasından başlamıştır. Sağlık alanında (özellikle fizyoterapi, rehabilitasyon ve egzersiz) ilk sayısından itibaren süreli akademik yayıncılıkta deneyimli editörlere sahip olduğu görülmektedir. Fizyoterapi ve rehabilitasyon, spor, egzersiz, odyoloji, konuşma terapisi, iş- uğraşı terapisini içeren diğer sağlık disiplinlerinin yanı sıra egzersiz fizyolojisi, beslenme ve çocuk gelişimi alanlarında İngilizce ve Türkçe vaka çalışmaları ile birlikte araştırma ve derleme makalelerini yayınlamayı hedeflemiştir. JETR, yılda üç kez; nisan, ağustos ve aralık aylarında yayınlanmaktadır. Aynı zamanda, başyazılar, editöre mektup, ulusal ve uluslararası kongreler, panel toplantıları, konferans ve sempozyumlardaki özetleri yayınlar ve güncel ilgi alanlarının önemli konuları üzerine açık bir tartışma forumu olarak işlev görme vizyonu, dergi içeriğinde belirtilmektedir.³ DergiPark veri tabanına göre halen EBSCOhost'ta dizinlenmektedir.^{3,4}

Bibliyometrik tek dergi analizleri, dergilerin basım içeriğini, önem verdiği

temaları, araştırmaların coğrafi dağılımlarını, atıf paternlerini ve gelişimini gösteren çalışmalardır. Bu analizler ilgili alandaki trendleri göstermesi yanı sıra, dergini vizyonu ile var olan durumunun ilişkisinin değerlendirilmesine de olanak vermektedir. Ülkemizde fizyoterapi, rehabilitasyon alanında sadece derginin içeriğinin incelendiği çok az sayıda bu tip araştırma yapılmıştır.⁵ Süreli yayıncılık açısından bakıldığında yayın hayatına çok yakında başlamış bir derginin bu açıdan değerlendirilmesinin önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Amacımız, JETR dergisinin ilk beş yılındaki içeriğinde, yayın tipleri, yayınların geldikleri kurumları, yazar sayıları, yayın dili, kaynak sayıları, anahtar kelimeleri ve araştırmacıların finansal destek alıp almadıklarını tanımlayıcı analizle incelemektir.

YÖNTEM

Bu çalışma, dizaynı gereği etik kurul onayı gerektirmemektedir. DergiPark (<http://dergipark.gov.tr> veya <http://dergipark.org.tr>) ve dergi web sayfasındaki (www.jetr.org.tr) arşiv ve istatistikler, ilk sayısından 2018 yılının üçüncü sayısı dahil incelemeye alındı.

Bu sayılarda kantitatif olarak değerlendirmelerde yayın tiplerinin; meta analiz, sistematik derleme, randomize kontrollü çalışma, kontrollü çalışma, kohort, klinik çalışmalar (n>10), vaka kontrol çalışmaları, gözlemsel-tanımlayıcı çalışmalar, vaka serileri (n<10), vaka raporları, validasyon çalışmaları, derleme, klinik rehber, uzman görüşü ve diğer kategorilerinden hangisinde yer aldığı belirlendi.⁶

Yayıncılar geldikleri kurumlar ülke, üniversite, devlet kurumu, kâr gözetmeyen dernekler, bağımsız yazarlar ve diğer kategoriler açısından incelendi. Yazar sayıları, yazın dilleri, kaynak sayıları, anahtar kelimeleri ve araştırmacıların finansal destek alıp/almadıkları kaydedildi.

Bibliyometrik çalışmalarda yer alan, araştırmaların kanıt düzeyleri (dergi tarafından özet bölümünde ve/veya metin içerisinde belirtilen) bulunmadığından kaydedilmedi. Araştırmalara yapılan atıflar kapsam dışı tutularak veri tabanlarında taranmadı.

İstatistiksel analiz

Tanımlayıcı analizde, sıklık, yüzde (%), minimum-maksimum değerleri ve medyan gösterildi.

BULGULAR

Bu bibliyometrik analizde JETR dergisinde 2013-2018 yılları arasında basılan ciltlerdeki 79 yayın incelendiğinde, makale başına yazar sayılarının medyanı dört olup, yayınların 56'sı Türkçe (%71) 23'ü İngilizce'dir (%29). Yayınların sayfa ortalaması beş ve kaynak sayılarının medyanı yirmi altıydı.

En sık basılmış çalışma tipleri sırasıyla; klinik çalışma (n>10), gözlemsel/tanımlayıcı çalışmalar, vaka raporu, geçerlik (validasyon) çalışmaları, randomize kontrollü çalışma (RKÇ), kontrollü klinik çalışma ve klinik rehberdir (Tablo 1).

Coğrafi olarak Afrika'dan sadece bir çalışma (Nijerya) yayınlanmıştır. Türkiye'den ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden

yayımların geldikleri kurumlar, sorumlu yazarın adresine göre sırasıyla; Hacettepe Üniversitesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, diğer (%36,71) üniversite ve merkezlerdir. Türkiye'de fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümlerinin konumları (bölge ve şehir) ve akademik personel sayıları dikkate alındığında yayınların dağılımı homojenlik göstermektedir (Tablo 2). Yayınlarda yazar ve kaynak sayıları medyanları, minimum ve maksimum değerleri Tablo 3'te gösterilmiştir. Araştırmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler sırasıyla; yaşam kalitesi, egzersiz, serebral palsy, postural denge, fiziksel aktivite/yetersizliği, ağrı ve diğer tekil kelimelerdir (%80,15) (Tablo 4). Araştırma adetleri, ilk sayıda beş iken, son sayılarda ortalama sekize çıkmıştır. İlk sayıda İngilizce yazılmış makale bulunmazken son sayıda üç araştırma yayınlanmıştır. İlk ciltte geçerlik çalışması bulunmazken, son ciltlerde birçok çalışma yayınlanmıştır.

Tablo 1. Makalelerin tiplerine göre dağılımları.

	Sıklık	Yüzde
Klinik çalışma (n>10)	49	62,0
Gözlemsel/tanımlayıcı	16	20,3
Vaka raporu	5	6,3
Güvenirlilik/geçerlilik çalışmaları	5	6,3
Randomize kontrollü çalışma	2	2,5
Kontrollü klinik çalışma	1	1,3
Klinik Rehber	1	1,3
Toplam	79	100

Tablo 2. Makalelerin adremlere göre dağılımları.

Kurumun Adı	Makale sayısı	Yüzde
Hacettepe Üniversitesi	31	39,24
Doğu Akdeniz Üniversitesi	5	6,33
Dokuz Eylül Üniversitesi	5	6,33
Mustafa Kemal Üniversitesi	3	3,80
Başkent Üniversitesi	3	3,80
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	3	3,80
Diğer	29	36,71

Tablo 3. Makalelerde yazar sayısı ve kullanılan referansların değerleri.

	Medyan	Minimum-maksimum
Yazar Sayısı	4	1-15
Referans Sayısı	26	5-50

Tablo 4. Kullanılan anahtar kelimelerin dağılımları.

Anahtar Kelimeler	Sayı	Yüzde
Yaşam kalitesi	12	4,58
Egzersiz	10	3,82
Serebral palsy	10	3,82
Postural denge	9	3,44
Fiziksel aktivite / yetersizliği	6	2,29
Ağrı	5	1,91
Diğer	210	80,15

TARTIŞMA

Bir derginin sıfırdan yayın hayatına başlaması oldukça güç bir eylemdir. Makale kabul aşamasından sayı mizanpajına kadar farklı zorlukların yanı sıra derginin web sitesinde yayınlanması, korunması ve online kesintisiz erişimin sağlanması da bir o kadar zordur.⁷⁻⁹

Ayrıca, Türkiye’de akademik yükseltmede bazı indekslerde (Science Citation Index, Science Citation Index Expanded) yer alan dergilerde yayın zorunluluğu, etki değeri yüksek (impact factor) dergilerde yayın yapma isteği, görünür olma ve atıf alabilme, yazarları bu kapsamdaki dergilere yönlendirmektedir. Ülkemizin yanı sıra bulunduğu coğrafi konumdaki diğer ülkelerin de, akademisyen ve araştırmacılarının yerel ve giderek artan oranda evrensel yayın çabasında oldukları görülmektedir. Bu durum ‘yeni’ dergilerin işlevini daha da zorlaştırmaktadır.

Dergilerin yıllık sayı adeti bu dergilere gönderilen makale sayısını önemli oranda etkilemektedir. Araştırmacılar yayınların basılma ihtimalini artırmak amacıyla yılda 12, 24, 52 ya da sınırsız sayı basan dergileri (yağmacı, predator journals) tercih etmektedirler.¹⁰⁻¹² JETR dergisi yılda üç sayı basan bir dergi olarak dezavantajlı sıklıkta yayımlanmaktadır.

Physical Therapy ve birçok dergi araştırmacıların geçerlik çalışmaları ve vaka raporlarını kendi dergilerinde yayınlamaya teşvik ettiği yıllardır izlenmektedir.¹³⁻¹⁶ İncelememizde JETR dergisinin son ciltlerinde geçerlik/güvenirlik ve vaka çalışmalarında artış gözlenmektedir. Bu çalışmaların dergiye yapılan atıflar açısından önemi bulunmaktadır. Derginin görünürlüğü ve etki değerini artırmak için bu tür yayınların basılması bir yol olabilir.

Klinik araştırmaların tiplerinin belirtilmediği JETR dergisinde (örneğin Tip I-IV), araştırmaların kanıt düzeyleri de yer almamaktadır.⁶ Kanıt düzeyi yüksek araştırmaları takip etmeye çalışan ancak yayınları eleştirel okumada, kısıtlılıkları bulunabilecek akademik olmayan okuyucular açısından bu konuların üzerine gidilmesi önemlidir. Gelecek ciltlerde bu noktaların belirtilmesi akademisyenler, veri tabanları ve klinisyenler için oldukça önemlidir.

İlk 5 yılda basılan çalışmalarda, meta analiz, sistematik derleme, kohort, vaka serileri, derleme, editöre mektup türlerinde yayın bulunmamaktadır. RKÇ sayıları beklenenin altındadır. Kanıtı dayalı uygulamalarda meta analiz, sistematik derlemeler kanıt piramidinde üst sıralarda yer almaktadır ve genel olarak sağlıkla ilgili dergilerde basılan araştırmaların küçük bir yüzdesini oluşturmaktadır.¹⁷⁻²⁰ JETR dergisinin

yayın kalitesinin artırılmasında, kanıt piramidinin üst sıralarında yer alan çalışma tiplerinin ve RKÇ'lerin daha sık yer almasının çok önemli olduğu düşünülmektedir.

JETR dergisinde beş yıllık süreçte, biri Nijerya'dan çoğu Türkiye'den yayın basılmıştır. Kurum olarak Hacettepe Üniversitesi'nin üretkenliği yüksek görünmektedir, derginin gelecekte yapılacak analizlerinde bu adreslerin değişip değişmediği izlenecektir.

JETR dergisindeki yayınlar, ortalama dört kişi ile ve çoğu bireysel/kurumsal imkanlarla gerçekleştirilmiştir. Sorumlu yazarlar bağlı oldukları anabilim dalları ve farklı anabilim dallarından kişiler ile bu çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Halen, büyük araştırma gruplarınınca yapılan ve finansal desteği olan çalışmalar çok az sayıdadır.

Yayınlara ortalama yedi sayfa olduğu ve çoğu güncel literatürden ortalama yirmi altı kaynağa atıfta bulunarak yazıldığı saptanmıştır. Çoğu derginin yazım kurallarında kaynak sayısını kırk ile sınırladığı bilinmektedir. JETR dergisi yayıncılık standartlarına uygun formattadır.²¹ JETR dergisinde, birbirinden farklı 216 anahtar kelime saptanmıştır. Bu derginin konu kapsamının dar olmadığını gösterebilir bir sayıdır. Dergide belirtilmesine rağmen bazı anahtar kelimelerin Medical Subject Headings'de yer almadığı görüldü.³

Gelecek on yıllarda, kabul edilen ve basılan yayınların analizi yanı sıra reddedilen yayınlarında JETR dergisi editörleri tarafından yayınlanmasının da süreli yayıncılık için kalite göstergesi olduğu düşünülmektedir.²²

Limitasyonlar

Bu çalışmanın limitasyonları; atıf sayılarının ölçülememesi ve derginin etki değerinin hesaplanamamış olmasıdır.

Sonuç

Sağlık bilimlerinde süreli yayıncılıkta, bir derginin varlığını geliştirerek sürdürebilmesi önemli bir başarıdır. Yerelden dünya ölçeğine akademik yayıncılığa ulaşabilmek, rekabetçi bir alanda her boyutuyla zorlayıcı bir uğraştır. JETR dergisi bilginin paylaşılmasına ve standartlarının yükseltilmesine yönelik çalışan sponsorsuz, çok disiplinli ve 'yeni' bir dergi olarak beş yıldır yayınlanmaktadır.

Teşekkür: *Yazarlar, bilimsel yayıncılığa verdikleri altyapı, barındırma ve tüm destek işlemleri için TÜBİTAK-ULAKBİM'e teşekkür ederler.*

Çıkar çatışması: *Yok.*

Finans: *Yok.*

KAYNAKLAR

1. Stern BM, O'Shea EK. A proposal for the future of scientific publishing in the life sciences. PLoS Biol. 2019;17:e3000116.
2. http://www.jetr.org.tr/?page_id=1161 (erişim tarihi 25.02.2019).
3. <http://dergipark.gov.tr/> (erişim tarihi 25.02.2019).
4. <https://www.ebscohost.com/titleLists/s4h-coverage.htm> (erişim tarihi 25.02.2019).
5. Aras Ö, Yakut Y. Fizyoterapi Rehabilitasyon Dergisi'nde 2000-2006 yılları arasında basılmış yayınların incelenmesi: retrospektif bir çalışma. Fizyoter Rehabil. 2006;17:169.
6. Paci M, Cigna C, Baccini M, et al. Types of article published in physiotherapy journals: a quantitative analysis. Physiother Res Int. 2009;14:203-212.
7. Antony SX, Al-Hussaini A. Editing and publishing of a medical journal: success of an unconventional workflow. Saudi Med J. 2004;25:S13-17.
8. Drake RL. Birth of a journal: A team effort. Anat Sci Educ. 2017;10:513.
9. Schiff D. The importance of facts and the role of academic publishers in today's world-a publisher's view. Eur J Pediatr Surg. 2017;27:v.
10. Shah J. New series about medical publishing. Ann R Coll Surg Engl. 2015;97:2.
11. Laine C, Winker MA. Identifying predatory or pseudo-journals. Biochem Med (Zagreb). 2017;27:285-291.
12. Korte SM, van der Heyden MA. Preventing publication of falsified and fabricated data: roles of scientists, editors, reviewers, and readers. J Cardiovasc Pharmacol. 2017;69:65-70.
13. Rothstein JM, Editors note: Sick and tired of reliability? Phys Ther. 2001;81:774-775.
14. Rothstein JM, Editors note: Case reports still priority. Phys Ther. 2001;82:1062-1063.
15. Kleyman TR, Davis JR. Why publish case reports in physiological reports. Physiol Rep. 2016;4:e12784.
16. Dintsios CM, Niederstadt C. When suddenly the evaluation became a validation. J Clin Epidemiol. 2016;69:257-259.
17. Sackett DI, Rosenberg WM, Gray JA, et al.

- Evidence-based medicine what it is and what it isn't. *BMJ*. 1996;312:71-72.
18. Delbeke D. The era of evidence-based medicine: what are the implications for JNM and other imaging journals? *Nucl Med*. 2015;56:28A.
 19. Herth FJ. Medical publications: walking a thin line. *Respiration*. 2014;87:177-178.
 20. Villanueva T. Can we develop top medical journals in Portugal? *Acta Med Port*. 2018;31:187-188.
 21. <https://www.elsevier.com> (erişim tarihi 25.02.2019).
 22. Earnshaw CH, Edwin C, Bhat J, et al. An analysis of the fate of 917 manuscripts rejected from Clinical Otolaryngology. *Clin Otolaryngol*. 2017;42:709-714.